

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager
Psykolog

FER-sak: 16/18K

Dato: 29.01.19

**VEDR.: FAGETISK KLAGESAK
KLAGER:
INNKLAGET PSYKOLOG:**

FER mottok klagen 23.05.18, og besluttet å åpne for kontradiksjon i møte 29.10.18. Psykologens redegjørelse er datert 29.11.18, og ble mottatt av FER 10.12.18. Klagers kommentar ble mottatt av FER 10.01.19. Det er ikke mottatt sluttkommentar i saken. Den konkluderes derfor uten denne.

Saken har blitt behandlet av rådets faste medlemmer.

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Klagen gikk på sakkyndig utredning som innklagede psykolog utførte i en foreldretvistsak på oppdrag fra tingretten. Klager er part i saken og far til barna som tvisten omhandlet.

FER oppsummerte klagen i 7 hovedpunkter:

- 1) Psykologen har foretatt en vurdering av foreldrenes omsorgskompetanse på et for svakt informasjonsgrunnlag ved at hun ikke har innhentet tilstrekkelig informasjon. Herunder:
  - a. At hun ikke har undersøkt og vurdert barnets aktuelle omsorgsbehov.
  - b. At hun har unnlatt å kontakte 3 – 4 personer som klager henviste til (komparenter).
  - c. At hun hadde flere samtaler med mor i saken enn med far. Hun hadde kun en samtale med klager som foregikk under en spasertur.
  - d. At hun unnlot å gi klager anledning til å kommentere påstander som mor i saken hadde om at han skal ha brukt oppdragervold og at han hadde alkoholmisbruk.
  - e. At hun ikke har vurdert hvordan partene har forholdt seg til tidligere inngåtte avtaler.
- 2) Psykologen ga på et tidlig stadium i utredningen uttrykk for vurderinger/konklusjoner som ikke ble gjenspeilet i rapportens vurderinger/konklusjoner og/eller i hennes muntlige forklaring for retten. Eksempel på dette er at hun tidlig ga uttrykk for at hun

vurderte at det var nødvendig med beskyttet tilsyn mellom mor og barnet og beskyttet tilsyn mellom søsken, noe som ikke samstemmer med den skriftlige rapportens innhold.

- 3) Psykologen har i sitt arbeid unnlatt å forholde seg til viktig informasjon som det er redegjort for i tidligere sakkyndige vurderinger. Herunder:
  - a. At barna hadde blitt manipulert.
  - b. Prognostiske vurderinger av barnas utvikling, gitt at mor endrer/ikke endrer sin innstilling til barnet og kommer ham i møte vedrørende opplevelser med vold.
- 4) Psykologen har kommet til en feil vurdering av partenes rolle i foreldrekonflikten ved at hun mener begge foreldre hadde like mye skyld i konflikten.
- 5) Psykologen har bidratt til å presse barnet til å ha samvær med moren – mot barnets vilje.
- 6) Psykologen har kommet til feilaktige faglige konklusjoner. Herunder:
  - a. Ved at hun i en epost «friskmeldte» mor og kalte henne en god mor.
  - b. Ved at hun har gitt uttrykk for at personer over 50 år ikke vil ha utbytte av psykoterapi.
- 7) I personlige samtaler som psykologen hadde med klager skal hun ha tilbudt klager å kjøpe hennes ferieleilighet i X.

FER SIN FØRSTE VURDERING

I klagebrevet hadde klager presentert en rekke gjengivelser/sitater fra rapporter som er skrevet av tidligere sakkyndige i saken. Disse ble sammenholdt med vurderinger/konklusjoner som framkommer i innklagede psykologs sakkyndigrapport. FER bemerket at rådets oppgave er å vurdere om psykologens arbeid er av en slik karakter at det representerer brudd på «Etiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP). Det er ikke FER sin rolle å ta stilling til sakens faktum og å vurdere bevis, eventuelt å overprøve psykologens faglige vurderinger. Rene faglige problemstillinger ble av denne grunn ikke gjenstand for videre behandling i rådet.

FER så også nødvendigheten av å trekke et skille mellom det som må anses som mer rettslige vurderingstema og fagetiske vurderingstema. Det ble forutsatt at partene i foreldretvistsaken hadde blitt gitt likeverdige muligheter til å belyse sin versjon, både å fremsette eget syn og bestride motpartens syn i retten. På dette grunnlag valgte FER å ikke gå inn i videre behandling av klagepunktene 3, 4 og 6 a.

Vedrørende klagepunkt 1, som gjelder at psykologen har foretatt en vurdering av foreldrenes omsorgskompetanse på et for svakt informasjonsgrunnlag, merket FER seg at den tilsendte sakkyndigrapporten har et avgrenset mandat. Tingrettens oppdrag til psykologen er blant annet å innhente noe informasjon og å skriftliggjøre dette, og på dette grunnlag foreta vurderinger av om og hvordan saken kan løses i forhandlinger mellom partene. I oppdraget heter det videre at dersom en ikke kommer til en forhandlingsbasert løsning, og det senere må avholdes hovedforhandling, skal den sakkyndige utarbeide en full utredning etter et nærmere angitt mandat.

FER vurderer at rapporten besvarte mandatet på en tilfredsstillende måte. FER kunne ikke se at det aktuelle mandatet gir grunnlag for en omfattende utredning av barnets aktuelle omsorgsbehov og utredning/skriftlig vurdering av hvordan partene har forholdt seg til tidligere inngåtte avtaler. FER kunne heller ikke se at det er en vesentlig svakhet i den sakkyndiges arbeid på det aktuelle stadiet i sakkyndigutredningen at psykologen ikke hadde innhentet komparentopplysninger fra 3 – 4 personer som klager henviste til, når hun hadde innhentet den informasjon som retten hadde spesifisert. På samme måte kunne ikke FER se at det er en vesentlig svakhet i arbeidet at psykologen hadde flere samtaler med den ene enn hun hadde med den andre parten på det aktuelle stadiet i sakkyndigutredningen. En må forutsette at begge partene gjennom den videre rettsbehandlingen ville få god anledning til å utdype sitt eget standpunkt og til å kommentere motpartens påstander. På dette grunnlag valgte FER å ikke gå inn i videre behandling av klagepunkt 1.

REDEGJØRELSE UNDER HENVISNING TIL FØLGENDE PRINSIPPER

For at rådet skulle kunne ta stilling til de øvrige klagepunktene ba rådet om psykologens redegjørelse til klagen, som hun hadde fått oversendt tidligere med spesiell henvisning til følgende punkt i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

Vedrørende klagepunkt 5 ba FER om psykologens redegjørelse for om hun presset barnet til å ha samvær med sin mor mot barnets vilje, og i tilfelle hva som lå til grunn for dette. Videre ba rådet om at hun også reflektere over klagers opplevelse på dette punktet.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Vedrørende klagepunkt 6 b ba FER om psykologens redegjørelse for om hun hadde gitt uttrykk for at personer over 50 år ikke vil ha utbytte av psykoterapi og i tilfelle bakgrunnen for denne påstanden. FER ba psykologen reflektere over klagers opplevelse av dette.

Vedrørende klagepunkt 2 ba FER psykologen redegjøre for om og i tilfelle hvordan hun reflekterte da hun på et tidlig stadium i utredningen ga uttrykk for vurderinger/konklusjoner

som ikke ble gjenspeilet i rapportens vurderinger/konklusjoner og/eller i hennes muntlige forklaring for retten.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Rollekonflikter og utnyttning

Psykologen tilstreber bevissthet om sine egne behov, holdninger og vurderinger og om sin rolle i relasjonen. Han/hun misbruker ikke sin makt og stilling gjennom å utnytte klientens avhengighet og tillit. Psykologen unngår utenomprofesjonelle relasjoner til en klient, som kan redusere den profesjonelle distanse og føre til interessekonflikter eller utnyttelse.

Vedrørende klagepunkt 7 ba FER om psykologens redegjørelse for om og i tilfelle hvordan hun reflekterte da hun tilbød klager å kjøpe din ferieleilighet i Tyrkia.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

PSYKOLOGENS REDEGJØRELSE

I sin redegjørelse til klagen gir psykologen først en omfattende, generell redegjørelse for sin rolle i saken og sin forståelse av oppdraget hun hadde fått fra retten. Hun beklager på det sterkeste at hun ikke har greid å opptre slik at klager har opplevd at vanlige «spilleregler» for god psykologskikk har blitt fulgt. Hennes generelle overordnede refleksjon er også at hun i større grad burde sikret at klager forstod forskjellen på det aktuelle mandat som psykologen arbeidet etter, (barneloven § 61 nr 1, som innebærer mekling mellom partene), og mandatet som tidligere psykologer hadde hatt, (barneloven §61 nr 3, som innebærer sakkyndig utredning).

Klagepunkt 5, omhandler at psykologen skal ha bidratt til å presse barnet til å ha samvær med moren – mot barnets vilje. Til dette svarer psykologen at det, i samråd med retten og partene, ble fortløpende drøftet og vurdert i hvilken grad barnet skulle trekkes inn. Det var nødvendig på den ene side å få fram barnets stemme både psykologfaglig og juridisk, samtidig som barnet skulle skjermes fra press fra foreldrene om å ta parti i konflikten mellom de voksne. Psykologen mener hun foretok en faglig forsvarlig vurdering av dette tema, og at hun ikke bidro til å sette barnet under press for at han skulle velge en spesiell side i konflikten mellom foreldrene. Psykologen er samtidig åpen for at klager i sin kontakt med barnet kan ha fått en annen oppfatning.

Klagepunkt 5b, omhandler at psykologen har gitt uttrykk for at personer over 50 år ikke vil ha utbytte av psykoterapi. Psykologen redegjør her for at det er vanskelig for henne å huske detaljer fra hvordan ting ble sagt. Hun redegjør imidlertid for at hun forsøkte å formidle at det er en generell forutsetning for at psykoterapi skal ha effekt at man ønsker denne. Hun formidlet også til klager at for folk flest er det slik at jo eldre man blir, dess mer er personlighet noe som er fast og relativt vanskelig å endre på.

Klagepunkt 7, omhandler at psykologen skal ha tilbudt klager å kjøpe hennes ferieleilighet i X. Til dette svarer psykologen at det i samtalene mellom dem ble en del «smalltalk», deriblant om de vanskelige politiske forholdene som var aktuelle nyhetsbildet om X på den tiden. Det ble blant annet trukket fram at landet opplevde en viss «turistflukt» og at dette var et tema i nærmiljøet til leilighetskomplekset der psykologen eier en ferieleilighet. Psykologen skal da i en spøkefull tone ha sagt noe slikt som at klager bare kunne henvende seg til henne ved interesse for hus i X. Det var aldri psykologens mening å tilby noe hussalg, og hun forsto det heller ikke som at klager oppfattet det slik. Dersom hun hadde forstått det som at klager hadde oppfattet henne konkret, ville hun straks ha ryddet opp i det. Det er helt uaktuelt for psykologen å blande roller på en slik måte. Psykologen kan i ettertid se at det var uheldig at denne type «smalltalk» skjedde fordi det åpner for misforståelser, noe hun tar selvkritikk for.

KLAGERS KOMMENTAR TIL PSYKOLOGENS REDEGJØRELSE

I sine kommentarer til psykologens redegjørelse gjentar klager at han ikke er fornøyd med at flere tema ikke er tilstrekkelig belyst i psykologens rapport, og at det metodiske grunnlaget i utredningen ikke er tilstrekkelig.

Vedrørende klagepunkt 5, som omhandler at psykologen presset barnet til samvær med moren – mot barnets vilje, fastholder klager at dette skal ha skjedd. Han viser da til at barnet i et dommeravhør i tingretten, hvor psykologen var tilstede, hadde tatt opp at han opplevde psykologens respons på at han ikke ønsket samvær med mor som dumt. Psykologen hadde da svart: «Joda, samvær vil du.»

Til klagepunkt 5b, som omhandler at psykologen har gitt uttrykk for at personer over 50 år ikke vil ha utbytte av psykoterapi, mener klager at han har dekning for sin oppfatning. I en samtale hvor klager hadde vist til at tidligere sakkyndige hadde ment at barnets mor trengte hjelp, hadde psykologen svart spontant at: «Hun er jo over 50 år. Psykoterapi vil ha ingen effekt.»

Til klagepunkt 7 vedrørende ferieleiligheten i X bekrefter klager at det hadde funnet sted samtaler om situasjonen i landet, og at psykologens ferieleilighet ble snakket om. Det er uklart ut fra kommentarene om han fastholder at han opplevde «tilbudet» om kjøp av leiligheten som konkret. Han mener likevel at «tilbudet» ble opplevd som krenkende for ham sett i lys av at han hadde kommet i en vanskelig økonomisk situasjon som følge av den pågående foreldretvistsaken. Psykologens uttalelse hadde nok kommet til feil person i feil forum.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

FER oppfatter den omfattende, generelle redegjørelsen som psykologen gir for sin rolle i saken og sin forståelse av oppdraget hun hadde fått fra retten som et godt og relevant forsøk på å komme klager i møte på de delene av klagen som gjelder manglende vurderinger og et begrenset informasjonsgrunnlag i rapporten. Slik FER vurderer det har psykologen så langt det lar seg gjøre vist gode refleksjoner over hvordan hennes arbeid har blitt oppfattet av klager.

I de to klagepunktene som gjelder press mot barnet og effekten av psykoterapi, er det ikke mulig for FER å vite hvordan psykologen har formulert seg konkret. Psykologens vurderinger av i hvilken grad barnet skulle involveres i foreldretvistsaken slik at barnets mening kom frem, samtidig som barnet ble skjermet i konflikten, er i stor grad faglige vurderinger. Det faller utenfor FER sin oppgave å vurdere dette. FER kan ikke se at psykologen har brutt EPNP på disse punktene.

Når det gjelder klagepunktet som omhandler at psykologen skal ha tilbudt klager å kjøpe hennes ferieeilighet i X, kan ikke FER se at det er sannsynliggjort at psykologen har gitt et konkret tilbud om handel. Rådet ser at kommentaren falt på en uheldig måte, og at psykologen burde ha unngått dette. Det samme gjelder psykologens kommentar om en person er motivert for terapi og hvilken effekt behandlingen kan forventes å få ut fra alder.

FER kan likevel ikke se at dette representerer brudd på EPNP.

På dette grunnlag har FER gjort følgende vedtak:

5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard